

КОНСТАНТИН КОНСТАНТИНОВ ФОНТЕНБЛО

chitanka.info

През мрежата от листа куполът на небето синее като огромен опал. Далеч, в дъното на алеята, огромните върби плакнат в езерото отпуснати коси. Гората мълчи дълбока и здрачна. Един мраморен Аполон, приседнал всред моравата и вдигнал ръка към небето, лови първия ален лист на клена. Под нозете ни се чупят сухи клонки. Едно безгласно птиче изпърхва наблизо и отлита. Някъде шумят улици, влакове, автомобили; но тука е плътна, бездънна тишина. Неизразима хармония е напоила тоя час. Някаква абсолютна и лъчезарна пълнота обгръща в едно земята и далечното небе. В бистрия въздух се реят, като сини сияния, тайнствени женски лица, безплътни и усмихнати, преливат и се сливат в един-единствен образ. Замерелите езерца, тревата, стените излъчват смътен парфюм — тънък и проникващ; една огромна кадилница, напоена от вековете с неугасима човешка любов.

Тия потайно усмихнати образи — увенчани с могъщество и блясък или короновани само с нимба на кралската обич, — те са прелели тук тръпката на своите женски сърца. Времето разруши тленната плът — прах, върнал се в праха на земята: те спят отдавна в гробници и параклиси из всичките краища на Франция. Но тръпката остана през столетията и отвъд спомена. Саламандрата — емблема на създателя на Фонтенбло — не е ли емблемата на тая неизгаряща човешка любов?

В служба на тая върховна Господарка са приобщавали тук своите усилия художници, учени и мъдреци. Всеки нов крал и всяка нова любов са отбелязвали нов цъфтеж на това място. И някогашният феодален замък от X век полека-лека се превръща в огромен дворец, с крила, пристройки, кули, паркове, езера и фонтани. Злато, фаянс, абанос, кристали и гоблени; платна, мрамори и огромни томове, съкровищница на творческия дух, прикътана сред една от най-хубавите гори на френската земя. Бенвенуто Челини украсява вътрешността; в дворцовия театър се поставя пиеса на Русо; а привечер под ромона на фонтаните Волтер е идвал да просвещава със своята иронична философия кралската фаворитка, покровителка на енциклопедистите.

Вдъхновени и силни мъже, пред чиито стъпки е тръпнел светът, са идвали тук, при любимата жена — това „тихо убежище, дето отпочива мъжът, уморен от своя път към смъртта“. Никъде другаде галският култ към земната любов, към женската красота не е отпечатан

тъй осезателно и тъй естествено. Никъде другаде духът на жива поезия, на благородство и галантност не се излъчва и от най-дребната вещ.

Навярно тъкмо тоя дух е бил чужд на суровия северен монарх, ученика на холандските корабостроители, при неговото гостуване във Фонтенбло. През 1717 година Петър Първи пристига за няколко дни тука и си заминава недоволен. Единственото му удоволствие е бил уреденият в негова чест лов, от който той се връща в двореца — за ужас на придворните — в проста каруца, с трима от своите хора — „очевидно, здравата яли и пили“, както бележат съвременниците. И си отива очарован само от парадния и помпозен Версай, двойник на който той поиска да създаде далеч там, сред блатата на север.

Но Версай не е и не може да бъде това, което претендира. Над неговите порти стои гордият надпис „За всичките слави на Франция“. Ала съграден едва в XVII век, дворец за забава, той няма нито историческата стойност, нито благородната красота и богатства на своя по-стар събрат. И всичките слави на Франция, от XI век до Наполеона, са оставили своя ореол тъкмо над Фонтенбло.

Зала до зала, отделени с полутъмни коридорчета, апартамент след апартамент, през чиито прави или сводести прозорци слънцето залива със сини струи злато, абанос и килими. Паркетът пука под стъпките. Едно усмихнато мълчание е замряло под великолепните, изрязани и рисувани потони. Залите на Франсоа I, на Анри II, отделението на Анри IV, на Мария-Медичи, на Карл X, на Людовиковците, на Наполеона, Тронната зала, спалнята на Мария Антоанета, покоите на Жозефина. И отново наоколо образи на жени — властни или кротки, предани или лукави, изчезнали днес, но оставили имената си в историята на тая земя. Тук е господствувала просветената Диана дьо Поатие, любимката на Анри II, закрилницата на изкуствата, увековечена в безброй изваяния вътре и вън. Тук е живяла русокосата Габриела Д'Естре, вярната приятелка на един от най-славните френски крале, Анри IV. Оттук ѝ е изпращал той своите трепетни от нежност и поезия писма. „Скъпа моя обич, аз съм добре и не боледувам освен само от желанието да ви видя“... Там, на стената в залата на Мария Медичи, мътно блести първото огледало във Франция, дар от венецианците. Колко образи, колко непознати драми спят в замъглените дълбини на това стъкло, край което са минали 6–7 века!

Това извито коридорче отвежда до спалнята на славната любовница на Людовика XIV. Грамадно, високо легло, един огромен ковчег на насладата, окръжен с гоблени от Бове. През тайната вратичка на дъното Кралят Слънце, невиджан от никого, е идвал тук при някогашната вдовица на поета Скарон, сега маркиза дьо Ментенон. И малката Антоанета Поасон, увенчана от Людовик XV като маркиза дьо Помпадур, е царувала тук. И последната кралица Мария-Антоанета, чиято спалня сякаш едва вчера е била напусната. И креолката императрица е делила между Малмезон и Фонтенбло своите любовни часове с великия Корсиканец. В една от залите стои люлката на Орлето, сина на Наполеона. Реликви, в които е впълтен благоговейният култ на един народ към всичко свое; реликви, изплетени от красотата на изчезналите времена, за която копнее може би всяко човешко сърце.

Само един трагичен спомен мята сянка връз тихото сияние на тоя кът. На 31 март 1814 година, когато руският император и пруският крал влизат начело на победоносните съюзни войски в Париж, Наполеон се оттегля в това убежище. Няколко дни след това подписва отрочането си от престола. А на 20 април същата година в широкия каменен двор на парадната Подковна стълба, в двора, станал от тая дата историческият Двор на сбогуването, той се прощава със строената стара гвардия и заминава за Елба. Няколко месеца по-късно отново се връща, ала тоя път вече за да потегли към Св. Елена...

Sic transit gloria mundi.^[1]

Плътта отново е станала прах, прибран в черната гръд на земята. Отшумели са страсти, страдания, възторзи. „Тъй преминава световната слава!“ Ала небето и земята все така се усмихват, както и преди много залезли столетия. И далечните замрели езерца, и сребърните каскади, и осяните из безкрайния парк бели изваяния, и затворените между сивите стени съкровища, всичко, което са създали вдъхновените от духа ръце на изчезналите поколения, всичко, което е давало смисъл и устрем на вчерашния ден, всичко, което е приобщило земята с мъдрата хармония на вселената, то остава днес и ще остане докрай.

Скрит под старите зашумени кестени, фонтанът на Диана ръмоли без начало и без край със своите четири чучура от еленови глави. Един облак излива набързо весел, летен дъжд и отминава към изток. Далеч засиява дъга. Светът се отдръпва някъде, съвсем

безсмислен и ненужен. Телата изведнъж загубват плътта си и стават невесоми. Един благословен ден, подарен неочаквано и неповторим.

И тихият ромон на чучурите мълви като нежен припев, мълви, мълви далечните слова на влюбения крал:

„... От сладостните пустини на Фонтен-бел-о... Скъпа моя обич...“

1928

[1] Тъй преминава световната слава. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.